

‘De ambities van de samenleving worden gevoed in de stad’

Steden zijn vitaal en prachtig. En de groeimotor van de economie. Hoe kan de overheid samen met burgers en ondernemers het potentieel van de Nederlandse steden en stedelijke netwerken zo goed mogelijk benutten? Deze en andere onderwerpen kwamen voorbij in het Reuring!Café ‘Agenda Stad - Nederland in 2025. Stedelijk dromen’, dat 14 april jongstleden werd gehouden in de Glazen Zaal in Den Haag.

De discussie in het Reuring!Café liep vooruit op de werkconferentie Agenda Stad, die 15 april plaatsvond in Utrecht. Onder de bezielende leiding van Mark Frequin, DG WB bij het ministerie van BZK spraken Marco Florijn, directeur Seastarters, Farid Tabarki, trendwatcher en oprichter van @studiozeitgeist, Wim van de Donk, commissaris van de Koning van de provincie Noord-Brabant en Judith Lekkerkerker, hoofdredacteur, onderzoeker en programmamaker bij RUIMTEVOLK, over de uitdagingen waarvoor Nederlandse steden zich geplaatst zien. Host van de avond was Maarten Schurink, gemeentesecretaris van de gemeente Utrecht.

Schurink trapt de bijeenkomst af met de volgende vraag: ‘Hoe zorgen we dat we het organiserend vermogen van de stad vergroten? Nu is het spaghetti. Hoe laat je het netwerk van de stad functioneren.’ Volgens Schurink is het de opgave om mensen gelukkig te laten zijn. Hoe je dat doet? Je moet zorgen dat de stad een economische groeimotor is en werk organiseren. Bovendien zijn duurzaamheid en gezondheid belangrijke factoren. Schurink: ‘In Utrecht liggen Overvecht en Wilhelminapark maar 1,5 km uit elkaar maar de gemiddelde levensverwachting van bewoners in beide wijken verschilt tien jaar. Dat heeft met allerlei factoren te maken, zoals drugs en ongezond eten.’

Volgens Schurink zijn er een paar ‘olifanten in de kamer’. ‘Durven we te investeren in steden of komt het gelijkheidsprincipe om de hoek kijken? En maken we werk van multi level governance, hoe kunnen we als overheid, burgers en markt samen het verschil maken?’ Bij de overheid heeft men zich de laatste jaren teruggetrokken op het eigen terrein, zegt hij, mede door de bezuinigingen.’

Volgens commissaris van de Koning Wim van de Donk moeten steden worden gekoesterd. Want: 'De ambities van de samenleving worden er gevoed.' In Brabant is men bezig met Brabant Stad. 'Brabant Stad bestaat uit traditionele steden en steden met een echte ontwikkelagenda', aldus Van de Donk. 'Maar ondanks deze verschillen hebben we een gemeenschappelijk gevoel van samenwerken, van samen investeren. Brabant Stad werkt daarbij vruchtbaar samen met Den Haag en Europa, om de eisen van deze tijd onder ogen te zien.' Hij prijst de verbeeldingskracht en het innovatievermogen van steden. 'Ze zijn daar ijzersterk in.'

Marco Florijn brengt in dat ondernemers het soms lastig vinden om in de overheid een partner te vinden. 'Ze vragen zich af: 'Waarvoor kan ik de overheid benaderen'.' Zelf is hij benieuwd hoe juist kleine bedrijfjes kunnen profiteren van meer groei 'in plaats van alleen de AkzoNobels.' Over het door Schurink genoemde gelijkheidsprincipe zegt hij: 'Bij voorkeur geen deken van gemiddeldheid. We moeten ons afvragen: 'Waar zijn we goed in en welke internationale verbindingen horen daar bij'.'

Farid Tabarki vindt dat steden in Nederland worden onderbenut. 'Ontwikkelingen gaan langzaam en we worden tegengehouden. We moeten meer organiseren op stedelijk niveau', vindt hij. Dat sluit bovendien aan bij de geschiedenis want historisch gezien heeft de stad het primaat.

Van de Donk voegt daar aan toe: 'Steden zijn vitaal en prachtig maar je moet ook verbindingen leggen. Ik ben niet van de tegenstelling stad-plateland. Ze kunnen van elkaar profiteren.' Belangrijk is om niet te spastisch achter de grote stadsproblemen aan te rennen en 'hyperig' gedrag te vertonen. 'We hebben een gebalanceerde benadering nodig, op basis van feiten en cijfers.'

Volgens Judith Lekkerkerker is de discussie over stedelijke ontwikkeling en ruimtelijk ordening de afgelopen vijftien jaar stil komen te liggen maar breekt deze nu open. 'Het was vooral een mat gesprek: geen prikkels van buitenaf, altijd dezelfde mensen aan het woord. Het is een debat van professionals.' Toch kan dat voordelen bieden. 'Professionals zijn goede initiatiefnemers en weten hoe de overheid werkt. Ik zie veel voormalige professionals hele dorpsgemeenschappen aanzwengelen.'

Van de Donk weet uit ervaring hoe burgers de overheid tegenwoordig tegemoet treden. Tijdens een uitje met statenleden

kreeg hij te horen: 'Jullie snappen onze logica niet. Doe met ons mee in plaats van te doen alsof jullie over ons gaan'. 'We moeten nieuwe patronen, nieuwe manieren van samenwerking ontwikkelen en de creativiteit aan de mensen laten', zegt hij. 'Wij zijn remmers in vast dienst.' Tabarki loopt nog steeds tegen de arrogantie van de macht aan. 'Bijvoorbeeld bij een gemeenteraad die zich het hoogste orgaan van de gemeente acht.'

'Politici spreken andere partijen te weinig', zegt Florijn. 'De vraag is: hoe zet je burgers in hun kracht.' 'Je moet geen gesloten bolwerk vormen', vult Lekkerkerker aan. 'Men moet erop kunnen vertrouwen dat er op gelijk niveau met elkaar wordt gepraat.'

Van de Donk herhaalt het nog eens: niet al teveel regels en beleid. Maar volgens Lekkerkerker is er toch een rol voor de overheid weggelegd. 'Ze moet een richting formuleren. Welke opgaven zijn er en wat is de potentie? En dan samen ondernemen en keuzes maken.' Het gebeurt al in living labs en proeftuinen.

Loslaten van regels is prima, zegt Tabarki, 'maar veel bottom up initiatieven blijven klein. Ze moeten worden opgeschaald. Een grotere impact is nodig. Netwerken en gremia die daarbij een rol kunnen spelen, die een versneller kunnen zijn, moeten we benoemen.'

Veel initiatieven worden volgens de deelnemers belemmerd door bestaande partijen en denkpatronen. Door het denken in tegenstellingen, bijvoorbeeld, tussen markt en overheid. 'Ik geloof in decentralisatie als vrijmakende beweging om nieuwe partijen de ruimte te geven', zegt Van de Donk. Zoals bijvoorbeeld in de zorg. Geef ruimte aan burgers en professionals om zorg te organiseren. Als vroeger een oud vrouwtje om een scootmobiel vroeg, dan kreeg ze een scootmobiel. 'Terwijl het eigenlijk een vraag om aandacht was. Daar is nu meer aandacht voor.'

Florijn vindt er op Agenda Stad aandacht moet komen voor 'de dapperheid van de ambtenaar'. Dat doe je door van lef geen schaamlap te maken. 'Je moet gewoon toe kunnen geven wanneer iets fout is gegaan.' Ook wil hij dat men van elkaar kan leren. Hoe? 'Door een podium geven aan de verhalen van dappere ambtenaren en bestuurders.'